mucf

LUPP–handboken 2027–2029

Sluta gissa – börja veta!

SYFTE:
LUPP står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken. LUPP-handboken vänder sig till kommuner och regioner som vill utveckla en kunskapsbaserad ungdomspolitik.

Handboken introducerar ungdomsenkäten LUPP och beskriver hela LUPP-processen, från planering och genomförande till analys och handling. Den fungerar både som en introduktion för er som är nya i arbetet och som ett praktiskt stöd för er som redan använder LUPP.

Ni kan bland annat använda handboken för att:

- planera och genomföra LUPP-processen
- introducera nya kollegor till arbetet
- beskriva LUPP för exempelvis dataskyddsombud
- förankra arbetet och tydliggöra värdet av LUPP för kommunen eller regionen.

Målet är att hjälpa er att omsätta kunskap om ungas levnadsvillkor, erfarenheter och åsikter i konkreta beslut och insatser, att gå från kunskap om unga till handling för unga.

MÅLGRUPP:
LUPP-handboken riktar sig främst till strateger, chefer och beslutsfattare i kommuner och regioner.

© Copyright Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Projektledare: Ellie Stjärna
Formgivning: Consid
Bilder: Pexels och AdobeStock
Publicerad 2026

Kontaktuppgifter MUCF:
Liedbergsgatan 4, Box 206, 351 05 Växjö
Telefon: 010-160 10 00
E-post: info@mucf.se
Webb: www.mucf.se

Innehåll

Vad är LUPP 4
Enkätversioner 5
Tillgänglighet 5
Genomförande av ungdomsenkäten LUPP 6
LUPP-portalen 6

Varför LUPP 8
LUPP stärker arbetet med gemensamma mål 9
En social investering och ekonomiskt hållbart 10
Ett verktyg för hälsofrämjande och förebyggande arbete 10
Lokal kunskap som grund för samverkan 10
Vanliga funderingar om LUPP 12

LUPP-processen 15
Inför 16
Under 22
Efter 28

Ansvar för personuppgifter 38

”

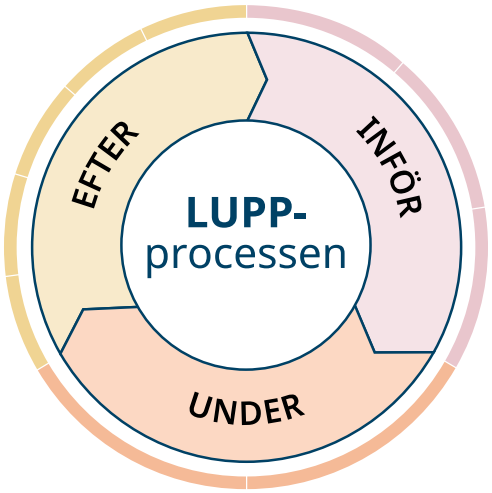
LUPP är ett fantastiskt verktyg. Man får svar på så otroligt mycket. Det kan vara lätt för oss vuxna att säga att ”Det här vill de unga”, men med LUPP har du ett facit. Alla unga får en röst.

Lokal LUPP-samordnare
(LUPPföljning 2019–2022)

Vad är LUPP

LUPP är en process som MUCF tillhandahåller. Navet i processen är ungdomsenkäten LUPP. Enkäten kartlägger ungas levnadsvillkor och ger bland annat kunskap om hur unga upplever sin vardag, sin hälsa, sin fritid och sina möjligheter till delaktighet där de bor och lever. Den synliggör skillnader i ungas levnadsvillkor och visar var behoven av insatser är störst.

LUPP-processen sträcker sig över cirka tre år och kan därefter påbörjas på nytt. Den ger stöd före, under och efter enkätgenomförandet och hjälper er att omsätta resultaten i praktiken.

LUPP ger ett underlag för att prioritera insatser, följa utvecklingen över tid och fatta välgrundade och träffsäkra beslut, vilket också innebär mer kostnadseffektiva beslut. Enkäten utvecklas och uppdateras i samarbete med forskare inom ungdomsområdet, kommuner, regioner och unga.

LUPP är ett samarbete mellan MUCF, kommuner och regioner.[1] MUCF tillhandahåller enkäten, processen, stöd genom LUPP-nätverket och tillgång till det unika enkät- och analysverktyget LUPP-portalen. Kommuner och regioner genomför enkäten lokalt och jobbar aktivt med LUPP-processens tre faser – inför, under och efter genomförandet av enkäten.

Ungdomsenkäten LUPP riktar sig till unga i Sverige, 13–25 år, och genomförs mellan 1 oktober och 30 november 2027, 2030 och återkommande vart tredje år. De som besvarar enkäten är helt anonyma. Alla kommuner och regioner i Sverige är välkomna att kostnadsfritt ansluta sig till LUPP.

Enkätversioner

Ungdomsenkäten LUPP finns i fyra versioner: en för högstadiet, en för gymnasiet, en anpassad version för unga i skolan med särskilda behov och en för unga vuxna mellan 19–25 år. De fyra versionerna undersöker samma övergripande områden men är anpassade efter respektive målgrupp. Aktuella versioner finns tillgängliga på www.mucf.se/lupp.

Tillgänglighet

Utöver svenska finns enkäten tillgänglig på flera av våra nationella minoritetsspråk. Den finns även översatt till engelska, arabiska, dari och somaliska. Den anpassade enkätversionen finns både med och utan bildstöd. Unga kan själva välja när bildstödet ska användas. Samtliga enkätversioner går att få upplästa.

1 Inom begreppet regioner rymmer vi i den här handboken även andra regionala samordnande aktörer, som exempelvis kommunförbund eller kommunalförbund.

Genomförande av ungdomsenkäten LUPP

LUPP är en webbenkät som kan besvaras på dator, surfplatta eller mobiltelefon. Deltagarna öppnar en webblänk eller skannar en QR-kod för att komma till enkäten. Svaren samlas in i realtid i LUPP-portalen.

Genomförande i skolan

Enkäterna för högstadiet och gymnasiet samt den anpassade enkäten genomförs i skolan under lärarledd lektionstid. Det skapar goda förutsättningar för en hög svarsfrekvens. Många kommuner når omkring 70 procent.

När enkäten genomförs i skolan får fler unga möjlighet att göra sin röst hörd. Det bidrar till en bredare representation och ett mer tillförlitligt kunskapsunderlag.

Genomförande bland unga vuxna

Enkäten för unga mellan 19 och 25 år genomförs utanför skolan. Den kan exempelvis spridas genom postutskick med QR-kod eller i samarbete med verksamheter där målgruppen finns, till exempel folkhögskolor.

LUPP-portalen

LUPP-portalen är ett digitalt verktyg som stödjer er genom hela LUPP-processen – från anmälan och enkätinsamling till analys och åtgärder.

Ni anmäler er direkt i LUPP-portalen. I portalen kan ni också bland annat anpassa enkäten efter lokala behov, följa datainsamlingen i realtid samt analysera och visualisera resultaten. Ni kan också följa utvecklingen över tid och jämföra resultaten med andra kommuner och regioner samt med viss nationell statistik om unga.

Portalen ger även stöd i arbetet med att omsätta resultaten i konkreta åtgärder. Eftersom den är utvecklad särskilt för LUPP är den anpassad till processens olika delar och behov.

Resultaten i LUPP-portalen är tillgängliga som aggregerad statistik och visas endast när minst tio svar ingår i underlaget. Det minimerar risken för att enskilda ungdomar kan identifieras.

Publik vy

Viss statistik från LUPP är öppen för allmänheten via en publik vy. Här kan alla ta del av lokal och regional kunskap om unga genom LUPP. Ni hittar till LUPP-portalen via www.mucf.se/lupp.

> Jag kan se att LUPP bidrar hela tiden. LUPP gör att ungas delaktighet blir mer på tapeten. Vi skapar forum där barn och unga får påverka sin vardag på ett mycket större plan än de fått göra innan.
>
> Lokal LUPP-samordnare
> (LUPPföljning 2019–2022)

Stöd från MUCF

MUCF finns som stöd genom hela LUPP-processen. Oavsett om ni är nya i arbetet eller har genomfört LUPP tidigare kan ni få stöd, vägledning och möjlighet att utbyta erfarenheter med andra kommuner och regioner.

LUPP-nätverket

LUPP-nätverket vänder sig till dig som arbetar strategiskt med LUPP. Nätverket ger möjlighet att utbyta erfarenheter med andra som arbetar med LUPP, ta del av MUCF:s kunskap och verktyg, få lyssna på forskare och experter inom ungdomsfrågor samt hitta möjligheter till samverkan med andra kommuner och regioner. Träffarna är kostnadsfria och genomförs oftast digitalt. Du anmäler dig till nätverksträffarna på www.mucf.se/lupp.

Support

Vi finns tillgängliga när du behöver hjälp och stöd. Mejla oss på lupp@mucf.se så hjälper vi dig!

Bollplank om ungdomsfrågor

Du kan boka in ett bollplank kopplat till ungdomsfrågor med oss på MUCF. Det kan vara hjälpsamt när du är tidigt i en utvecklingsprocess eller behöver bolla idéer och tankar med någon. Du bokar ett bollplank genom att mejla oss på delaktighet@mucf.se.

Varför LUPP

Genom att använda er av LUPP-processen kan ni fatta kunskaps-baserade beslut, planera träffsäkra insatser och få en långsiktig ungdomspolitik. Samtidigt får unga större möjlighet att påverka frågor som rör deras liv. Genom att lyssna på unga och skapa jämlika förutsättningar stärks både demokratin och den sociala hållbarheten.

97%

av kommuner som använder LUPP är nöjda med verktyget.

(LUPPföljning 2019–2022)

LUPP stärker arbetet med gemensamma mål

Barnkonventionen slår fast barns rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörda i frågor som rör dem. EU:s ungdomsstrategi lyfter vikten av ungas inkluderande deltagande i samhället och i demokratiska processer.

Sveriges ungdomspolitiska mål är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Även den nationella strategin för hållbar regional utveckling betonar ungas delaktighet och betydelsen av ett ungdomsperspektiv i det regionala utvecklingsarbetet.

LUPP kan användas som stöd i arbetet med flera nationella och internationella mål för barn och unga. Gemensamt för dem är att ungas rätt till delaktighet, inflytande och goda levnadsvillkor ska tas till vara. Ni får ett konkret sätt att arbeta i linje med dessa mål och göra ungas perspektiv till en del av utvecklingsarbetet.

> Om man utgår ifrån de uppdrag som jag har inom mänskliga rättigheter och barnrätt så finns det en tydlig koppling till LUPP genom barnkonventionens artikel 12 och även de folkhälsopolitiska målen om att få vara inkluderad och tycka till i samhället.
>
> Lokal LUPP-samordnare
> (LUPPföljning 2019–2022)

En social investering och ekonomiskt hållbart

Att arbeta med LUPP är också ett förebyggande och ekonomiskt hållbart arbetssätt. Genom LUPP är det möjligt att identifiera utmaningar och behov på gruppnivå innan problem växer sig stora.

När beslut fattas och insatser prioriteras utifrån kunskap om unga kan resurser användas mer träffsäkert och effektivt. Att arbeta förebyggande är ofta mer hållbart, både socialt och ekonomiskt, än att hantera konsekvenser av problem som fått utvecklas över tid.

Ett verktyg för hälsofrämjande och förebyggande arbete

Att kunna påverka sitt liv och sin omgivning är betydelsefullt för ungas hälsa. Delaktighet och inflytande kan stärka känslan av sammanhang, framtidstro och tillit till den egna förmågan. När unga upplever att deras röster inte spelar någon roll finns däremot en risk för minskad tillit och lägre samhällsengagemang.

LUPP ger kommuner och regioner möjlighet att tidigt uppmärksamma både styrkor och utmaningar i ungas levnadsvillkor. Resultaten kan exempelvis visa skillnader i hälsa, trygghet, framtidstro och delaktighet mellan olika grupper. Det ger ett underlag för att utveckla främjande insatser och rikta det förebyggande arbetet där behoven är störst. LUPP-processen ger också stöd i att återkoppla till unga hur deras medverkan i enkäten har tillvaratagits – ett steg som ofta missas.

LUPP bidrar också till den nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention 2025–2034. Ett av strategins delmål är att investera i barn och unga för att stärka förutsättningarna för en god och hållbar psykisk hälsa. Genom att följa ungas levnadsvillkor över tid kan kommuner och regioner upptäcka behov tidigare och skapa bättre förutsättningar för psykiskt välbefinnande.

Lokal kunskap som grund för samverkan

Den lokala kunskap som LUPP ger kan användas som grund i samverkan mellan förvaltningar, verksamheter och med civilsamhället. Två av tre kommuner anser att LUPP har bidragit till sektorsövergripande samverkan (LUPP-följningen 2019–2022).

TIPS: Samverkan kan vara utmanande. För att stötta samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället har MUCF tagit fram Samverkans-modellen. Syftet med modellen är att ge kunskap och inspiration till samverkan. Den hjälper er att fördjupa er i de delar ni behöver och är nyfikna på att utforska tillsammans. Information om Samverkansmodellen hittar du på www.mucf.se.

Vanliga funderingar om LUPP

Sedan LUPP genomfördes första gången 2002 har hundratals kommuner och regioner använt sig av verktyget. Här svarar vi på några av de vanligaste frågorna inför beslutet att genomföra LUPP.

Har vi tid och råd?

LUPP är kostnadsfritt för kommuner och regioner. I processen ingår tillgång till LUPP-portalen, erfarenhetsutbyte i LUPP-nätverket och stöd från MUCF genom hela processen.

LUPP behöver inte vara ett arbete vid sidan av den ordinarie verksamheten. Processen kan integreras i befintligt arbete med exempelvis ungdomspolitik, folkhälsa, barnrätt och social hållbarhet. Resultaten hjälper er dessutom att prioritera resurser och insatser utifrån lokala behov.

Är det svårt att genomföra LUPP?

LUPP-processen innehåller flera delar, men ni behöver inte göra allt på egen hand. MUCF ger stöd från förankring och enkätgenomförande till analys och uppföljning. Ni får också möjlighet att utbyta erfarenheter med andra kommuner och regioner.

Vet vi inte redan hur unga har det?

Medarbetare som möter unga har viktiga kunskaper och erfarenheter. LUPP kompletterar den bilden genom att låta många unga själva beskriva sina levnadsvillkor, erfarenheter och åsikter.

Resultaten kan synliggöra sådant som annars är svårt att upptäcka, inte minst skillnader mellan olika grupper och förändringar över tid. Det ger ett aktuellt och lokalt underlag som minskar risken för att beslut bygger på antaganden eller enskilda erfarenheter.

Vi genomför redan andra enkäter – behövs LUPP ändå?

Det beror på vilken kunskap ni redan har. LUPP ger en bred bild av ungas levnadsvillkor inom flera områden och kan därför komplettera mer avgränsade undersökningar.

Börja med att jämföra LUPP-enkäten med era befintliga undersökningar. De aktuella enkätversionerna finns på www.mucf.se/lupp.

När bör ni vänta med LUPP?

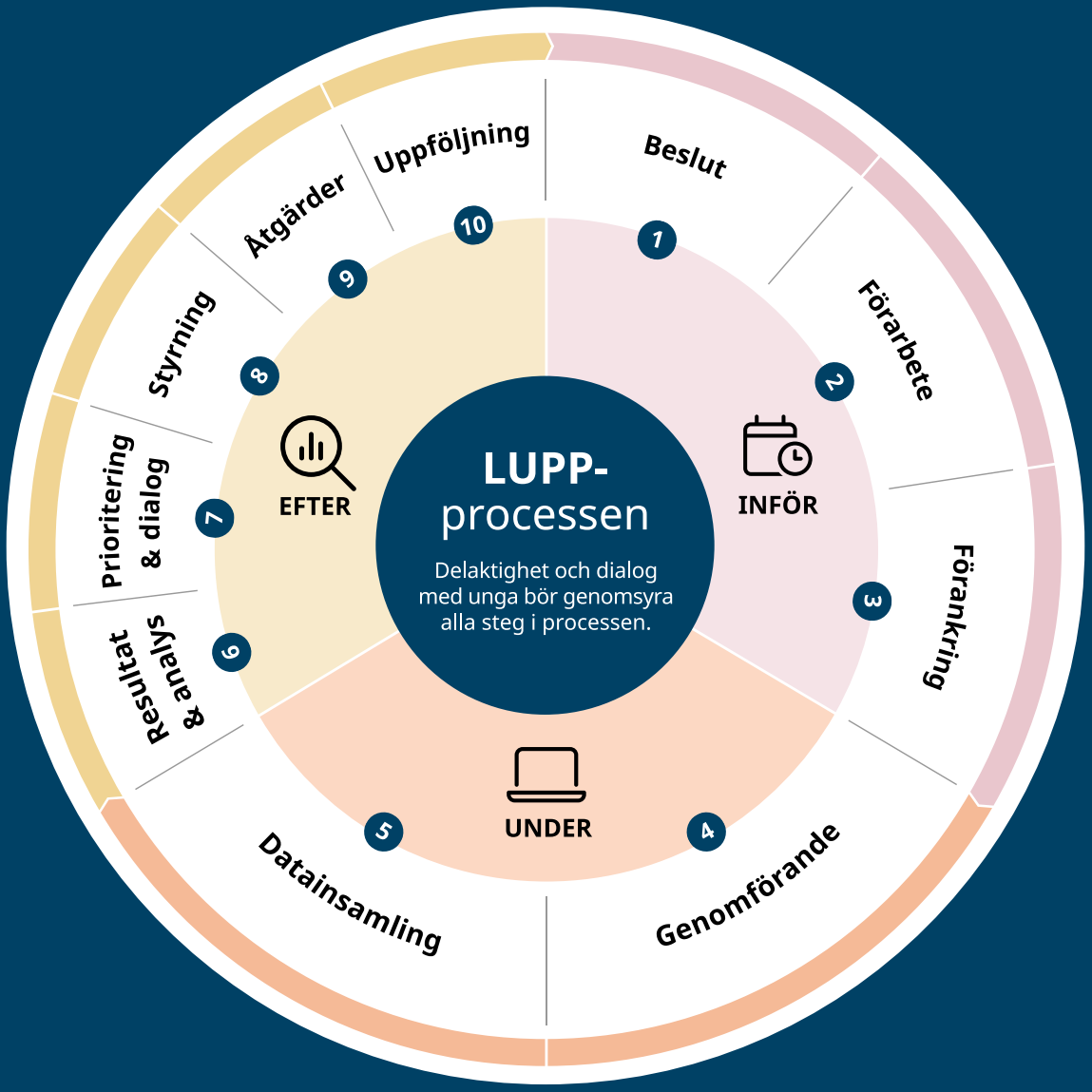
LUPP passar organisationer som vill använda resultaten i sitt fortsatta utvecklingsarbete. Det behöver finnas resurser och en tydlig plan för hur kunskapen ska tas vidare. Inför att ni ska besluta om ni ska använda LUPP finns MUCF som stöd för att hjälpa er framåt.

MUCF är väldigt tillgängliga – de är bara ett mejl bort. Det blir enkelt och de är oerhört hjälpsamma. Man ska inte sitta med frågan för länge, det är bättre att bara skicka iväg den.

Lokal LUPP-samordnare
(LUPPföljning 2019–2022)

LUPP-processen

LUPP är mer än en enkät. Det är en process och ett verktyg för uppföljning och utveckling av den lokala och regionala ungdomspolitiken. Processen pågår i ungefär tre år och bygger på tre faser: inför, under och efter genomförandet av enkäten. Varje fas fyller en viktig funktion – från beslut, förankring och datainsamling till analys, prioriteringar och uppföljning.

Tillsammans skapar faserna förutsättningar för ett långsiktigt och kunskapsbaserat arbete med unga. MUCF stöttar er genom hela processen!

Inför

Fasen inför genomförandet av ungdomsenkäten LUPP lägger grunden för hela processen. Det är här ni skapar förutsättningarna för en hög svarsfrekvens, ett relevant kunskapsunderlag och ett framgångsrikt arbete med resultaten, så att ni kan gå från kunskap till handling.

I denna fas arbetar ni med:

- **Beslut** – att skapa mandat för arbetet.
- **Förarbete** – att planera och förbereda genomförandet.
- **Förankring** – att skapa förståelse och engagemang hos berörda aktörer.

1 Beslut

För att få nytta av LUPP behöver det finnas ett tydligt mandat att genomföra undersökningen och att arbeta vidare med resultaten. Beslutet markerar starten på processen och skapar förutsättningar för att avsätta tid, resurser och ansvar för arbetet.

Politiskt beslut och anmälan

För att genomföra LUPP behöver kommunen eller regionen fatta ett politiskt beslut i nämnd och/eller i fullmäktige. Ett politiskt beslut signalerar att resultaten ska tas på allvar och användas i den fortsatta styrningen av verksamheten. Det skapar också bättre förutsättningar för samverkan mellan olika förvaltningar och verksamheter, vilket underlättar arbetet med LUPP då det berör många områden i ungas liv. Ett politiskt beslut ger den legitimitet och långsiktighet som krävs för att arbetet inte ska bli beroende av enskilda tjänstepersoner eller tillfälliga satsningar.

När beslutet är fattat kan kommunen eller regionen anmäla sitt deltagande att genomföra LUPP till MUCF och signerar därefter avtal om gemensamt personuppgiftsansvar.[2]

2 Förarbete

Nu är det dags att förbereda genomförandet. I denna del av processen organiserar ni arbetet, utser ansvariga, väljer vilka målgrupper som ska delta och anpassar undersökningen efter era lokala eller regionala behov. Ju bättre förberedd organisationen är, desto lättare blir det att genomföra undersökningen och ta vara på resultaten.

Lokala LUPP-samordnare

LUPP genomförs i samarbete mellan MUCF och den kommun eller region som anmält sig. För att arbetet ska fungera väl behöver varje kommun eller region utse en lokal LUPP-samordnare som ansvarar för att hålla ihop processen och vara kontaktperson gentemot MUCF.

Regioner kan ha två olika typer av roller i arbetet med LUPP. En region kan genomföra enkäten, det förekommer exempelvis att regioner ansvarar för genomförandet av enkäten för unga vuxna 19–25 år. En region kan också åta sig rollen som regionalt samordnande aktör. Det innebär att regionen samarbetar med kommuner inom sitt län som anmält sig till LUPP. När ett sådant samarbete finns får regionen även tillgång till kommunernas fullständiga LUPP-resultat vilket öppnar upp för spännande analysmöjligheter. Andra aktörer än regioner kan vara en regionalt samordnande aktör, exempelvis kommunförbund eller kommunalförbund. Om det är flera aktörer som har samma grupp unga som målgrupp är det viktigt att de lokala och regionala LUPP-samordnarna har en tidig dialog för att skapa samsyn och undvika dubbelarbete.

2 Läs mer om gemensamt personuppgiftsansvar i denna handboks kapitlet ”Ansvar för personuppgifter”.

Även om den lokala LUPP-samordnaren har en central roll är LUPP inte ett ensamarbete. När flera verksamheter deltar i arbetet ökar både samverkan och möjligheterna att ta hand om resultaten på ett bra sätt. Det minskar också sårbarheten om någon byter roll eller slutar under processens gång.

MUCF finns till hands för att stötta och hjälpa din kommun eller region, oavsett om LUPP-samordnaren är helt ny eller mer erfaren. Ni får stöd bland annat genom LUPP-nätverket, handböcker och individuell rådgivning från MUCF:s medarbetare.

Lokal ungdomspolitisk handlingsplan

En lokal ungdomspolitisk handlingsplan kan hjälpa er att gå från kunskap till handling. Genom att tydliggöra mål, prioriteringar och ansvar blir det lättare att omsätta resultaten från LUPP i konkreta beslut och insatser.

Om ni inte redan har en ungdomspolitisk handlingsplan kan MUCF ge stöd i arbetet, exempelvis genom att tillhandahålla en mall. Samtidigt kan det i många fall vara mer ändamålsenligt att integrera ungdomspolitiska mål och prioriteringar i befintliga styrdokument än att ta fram ett separat dokument. Det viktigaste är inte formen på styrningen, utan att det finns en plan för hur kunskapen från LUPP ska användas för att förbättra ungas levnadsvillkor.

Enkätversioner och språk

Ungdomsenkäten LUPP finns i fyra versioner:

- en för högstadiet,
- en för gymnasiet,
- en anpassad version för unga i skolan med särskilda behov (med och utan bildstöd),
- en för unga vuxna 19–25 år.

Samtliga enkätversioner finns tillgängliga på språken svenska, engelska, arabiska, dari och somaliska samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Inför genomförandet av enkäten väljer ni vilka enkätversioner ni ska använda, det sker direkt i LUPP-portalen.

Lokala anpassningar

Alla kommuner och regioner i Sverige är unika. Vissa delar av enkäten justeras därför efter era lokala och regionala behov som exempelvis bostadsområde, skolor och möjlighet att lägga till begränsat antal envals-, flervals- och matrisfrågor. Denna administration sker direkt i LUPP-portalen.

3 Förankring

Förankring är en av de viktigaste framgångsfaktorerna i processen. När alla är involverade redan från början ökar förutsättningarna för att resultaten tas om hand och används i utvecklingsarbeten.

En god förankring bidrar också till att skapa engagemang kring undersökningen, vilket kan stärka ungas deltagande och ge ett bättre kunskapsunderlag om ungas levnadsvillkor.

Vilka målgrupper som involveras kan variera mellan olika kommuner och regioner, men MUCF rekommenderar att ni alltid inkluderar:

- unga som ska besvara enkäten,
- skolpersonal och andra verksamheter där enkäten ska genomföras,
- politiker som kommer att fatta beslut utifrån resultaten,
- tjänstepersoner som kan använda resultaten i sitt arbete.

Ju fler som förstår syftet med LUPP och känner delaktighet i processen, desto större är möjligheterna att resultaten leder till verklig förändring

> Det behövs en ordentlig runda för förankring, där man pratar med rektorer, lärare och elevråd, förvaltningar och elever. Att man tar den diskussionen. Det är viktigt
>
> Lokal LUPP-samordnare, LUPPföljning 2019–2022

Förankring bland unga

De unga som ska besvara enkäten behöver förstå vad LUPP är, varför undersökningen genomförs och hur resultaten kommer att användas. När unga vet att deras svar tas på allvar ökar både motivationen att delta och förtroendet för processen.

Ett sätt att skapa engagemang är att visa vad LUPP kan leda till för förändringar, gärna med konkreta exempel från den egna kommunen eller regionen. Har ni möjlighet att besöka skolor eller andra arenor och samtala med unga inför genomförandet är det ofta värdefullt.

Ju bättre unga förstår syftet med LUPP, desto bättre blir förutsättningarna för ett högt deltagande och ett relevant kunskapsunderlag.

Förankring bland skolorna

Eftersom ungdomsenkäten LUPP huvudsakligen genomförs i skolan är skolornas engagemang avgörande för ett lyckat genomförande. Därför är det viktigt att tidigt etablera en dialog med skolledare, lärare och annan berörd personal.

Alla ungas röster är lika viktiga. Kom därför ihåg att involvera alla skolor, oavsett skolform och huvudman.

Skolpersonal kan ibland uppleva att enkäter konkurrerar med undervisningstiden. Genom att tydligt beskriva syftet med LUPP, hur resultaten kan användas och hur undersökningen kan kopplas till skolans uppdrag blir det lättare att skapa förståelse och engagemang.

Ju tidigare samarbetet med skolorna påbörjas, desto större är möjligheterna att behovsanpassa stödet och skapa goda förutsättningar för genomförandet.

Förankring bland politiker

Politikerna är ytterst ansvariga för många av de beslut som påverkar ungas levnadsvillkor. Därför är det viktigt att de redan inför genomförandet av LUPP känner till syftet med undersökningen och hur resultaten kan användas. Att det redan finns ett politiskt beslut i grund och botten förenklar förankringen med den här målgruppen.

En tidig dialog skapar förståelse för varför kunskap om ungas levnadsvillkor behövs och vilka möjligheter resultaten kan ge. Det ökar också förutsättningarna för att resultaten tas emot, diskuteras och används som underlag för beslut när enkäten är genomförd.

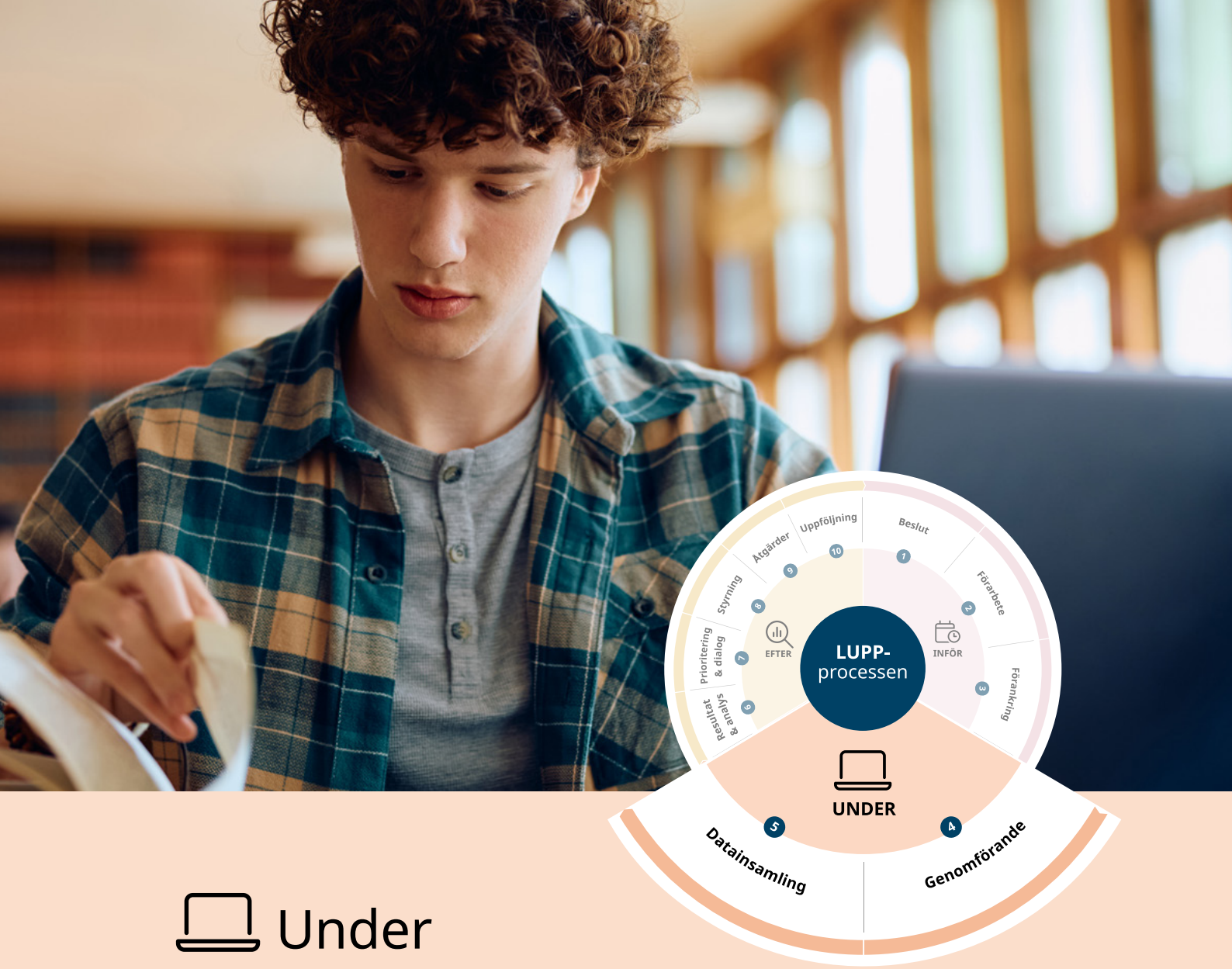
Det är en stor fördel om det finns ett brett politiskt stöd för att genomföra LUPP, det underlättar ett långsiktigt arbete med processen.

Förankring bland tjänstepersoner

LUPP-resultaten berör ofta flera verksamhetsområden samtidigt. Därför är det viktigt att involvera de tjänstepersoner som kan ha nytta av resultaten redan innan undersökningen genomförs.

När olika förvaltningar och verksamheter känner till syftet med LUPP ökar möjligheterna att identifiera lokala behov, planera för hur resultaten ska användas och skapa samsyn kring utvecklingsområden. Det bidrar också till ökad samverkan och ett gemensamt ansvar för att omsätta kunskapen i handling.

Ju tidigare relevanta tjänstepersoner involveras, desto större är möjligheterna att resultaten leder till konkreta åtgärder och långsiktig utveckling.

Under

Under denna fas genomförs ungdomsenkäten LUPP och de unga får möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter, åsikter och perspektiv. Det är nu det lokala kunskapsunderlaget börjar ta form. En väl genomförd datainsamling bidrar till ett mer representativt resultat och skapar bättre förutsättningar för den analys och det utvecklingsarbete som följer.

I denna fas arbetar ni med:

- **Genomförande** – att skapa goda förutsättningar för unga att delta i undersökningen.
- **Datainsamling** – att samla in och följa upp svaren som ska ligga till grund för framtida beslut, prioriteringar och insatser.

4 Genomförande

När enkäten ska genomföras är det viktigt att de praktiska förutsättningarna finns på plats. Ett tydligt genomförande gör det enklare för unga att delta och minskar risken för problem som kan påverka svarsfrekvensen eller kvaliteten i undersökningen.

I denna del av processen handlar arbetet om att samordna genomförandet, ge stöd till skolor och andra berörda aktörer samt säkerställa att unga får den information och de anpassningar som behövs för att delta.

Målet är att skapa en trygg och tillgänglig situation där så många unga som möjligt ges tillfälle att besvara enkäten.

Deltagande är frivilligt

Det ska vara frivilligt för de unga att besvara ungdomsenkäten LUPP. MUCF:s bedömning är att unga som besvarar enkäten som utgångspunkt själva kan ta ställning till om de vill delta. Det är förenligt med barnets bästa att den unge själv får avgöra om enkäten ska besvaras. Det krävs därför inget samtycke från vårdnadshavare för att unga ska få besvara enkäten, men det kan vara en bra idé att informera vårdnadshavare om att enkäten ska genomföras på skolan. För kommuner och regioner som deltar i LUPP finns färdiga informationsbrev ni kan använda, detta och annat relevant material hittar ni i LUPP-portalen.

För unga med anpassad skolform bör kommunen eller regionen i samråd med skolpersonal göra en individuell bedömning av om den unga har uppnått tillräcklig mognad för att själv ta ställning till deltagande och om det är förenligt med barnets bästa att eleven själv fattar beslutet.

Praktiskt genomförande

Ungdomsenkäten LUPP genomförs huvudsakligen i skolan under lärarledd lektionstid, undantaget är enkätversionen för unga vuxna 19–25 år. Att enkäten genomförs i skolan ger många unga möjlighet att delta och det bidrar till en hög svarsfrekvens.

Enkäten besvaras digitalt via en webblänk och fungerar på dator, surfplatta och mobiltelefon. Webblänken hämtas av LUPP-samordnarna direkt från LUPP-portalen för vidare distribution till unga.

Länkar till enkätversionen för unga vuxna 19–25 år kan exempelvis distribueras till unga via postutskick eller andra lokalt anpassade kanaler.

Tillgänglighet och anpassningar

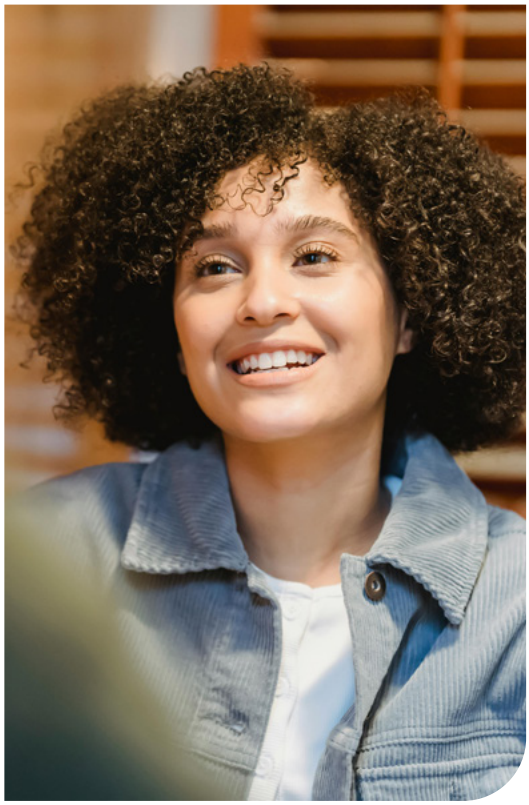
Alla unga ska ha möjlighet att delta i LUPP. Vissa funktioner för att öka tillgängligheten är inbyggda i enkätverktyget så som en anpassad enkätversion med och utan bildstöd, olika språk, och möjlighet att pausa enkäten och återuppta den vid annat tillfälle.

Utöver ovan nämnda funktioner kan det finnas andra individuella behov av anpassningar som behöver göras. Det kan exempelvis handla om att få stöd att förstå vissa ord eller frågor, få praktisk hjälp med att fylla i enkäten eller få möjligheten att sitta i ett eget rum och besvara enkäten. En tidig dialog med skolorna kan hjälpa er att identifiera vilka behov som finns och vilket stöd som kan behövas under genomförandet.

Samtidigt är det viktigt att värna de ungas integritet. Alla unga har rätt att besvara enkäten anonymt och det bör eftersträvas i så stor utsträckning som möjligt, även när individuella anpassningar behövs.

Stöd under genomförandet

Under genomförandet är det viktigt att LUPP-samordnaren eller någon från arbetsgruppen är tillgänglig för att besvara frågor från unga, skolpersonal och andra berörda aktörer. Det bidrar till att skapa trygghet, minska osäkerhet och säkerställa att eventuella frågor eller problem kan hanteras snabbt.

LUPP-samordnaren har ofta bäst kunskap om undersökningens syfte, innehåll och praktiska upplägg. Genom att vara tillgänglig under genomförandet kan ni bidra till att undersökningen flyter på smidigt och att de unga får det stöd de behöver för att kunna delta.

Om det är möjligt kan det vara värdefullt att vara på plats i skolorna i samband med att enkäten genomförs. Det ger möjlighet att möta både unga och skolpersonal, svara på frågor direkt och skapa engagemang kring undersökningen.

I större kommuner eller regioner är det inte alltid möjligt att vara på plats överallt. Då kan MUCF:s informationsmaterial för unga och skolpersonal vara ett viktigt stöd.

5 Datainsamling

Datainsamlingen är den del av processen där unga besvarar enkäten. Varje svar bidrar till att skapa en tydligare bild av ungas levnadsvillkor och erfarenheter i er kommun eller region.

Metod och urval

LUPP-undersökningen bygger på en kvantitativ datainsamlingsmetod där unga besvarar ungdomsenkäten LUPP. Genom att många unga besvarar enkäten kan svaren sammanställas till statistik som beskriver ungas levnadsvillkor utifrån deras upplevelser. Svaren gör det möjligt att beskriva mönster och synliggöra skillnader mellan grupper och geografiska områden. Om enkäten genomförs vid flera tillfällen är det möjligt att beskriva förändringar i ungas levnadsvillkor över tid. Resultaten ger en övergripande bild av ungas situation på gruppnivå och syftar inte till att beskriva enskilda individers erfarenheter. Den kvantitativa metoden utgör därmed en viktig grund för kunskapsbaserad analys, planering och uppföljning.

LUPP-undersökningen bygger på ett totalurval, vilket innebär att alla unga i de aktuella årskurserna erbjuds möjlighet att delta. Enkäten genomförs i skolan under lärarledd lektionstid, vilket skapar likvärdiga förutsättningar för deltagande och bidrar till en hög svarsfrekvens. Finns det unga som går på skolan men som inte befinner sig i skolans lokaler under tiden som enkäten genomförs så ska dessa också ges möjlighet att besvara enkäten. Det kan exempelvis handla om unga som är ute på praktik eller unga som har långvarig frånvaro från skolan.

Kommuner och regioner som genomför enkäten bland unga i högstadiet måste åtminstone inkludera unga i årskurs åtta, för gymnasiet måste unga som läser andra året inkluderas. Syftet med de kraven är att öka jämförbarheten av LUPP-statistik mellan enskilda kommuner och regioner och även viss nationell statistik om unga. Utifrån lokala behov går det att utöka undersökningen till fler årskurser än de ovan nämnda.

När enkätversionen för unga vuxna 19–25 år används sker distribution av enkäten genom utskick av en enkätlänk direkt till unga, exempelvis via postutskick eller annan metod som bedöms lämplig. Denna metod kan även användas för de andra enkätversionerna för att nå unga som inte befinner sig i skolans lokaler.

Det är viktigt att sträva efter att enkäten genomförs på samma sätt för alla deltagare. Då stärks möjligheterna att jämföra resultat mellan grupper, kommuner och regioner och över tid.

Följ datainsamlingen i realtid

I LUPP-portalen kan ni följa datainsamlingen i realtid under hela genomförandeperioden. Det ger er möjlighet att se hur svaren kommer in och att upptäcka om någon målgrupp eller specifik skola har en lägre svarsfrekvens än förväntat.

Efter

När datainsamlingen är avslutad börjar den spännande sista delen av LUPP-processen. MUCF finns som stöd även under denna fas. Det är nu kunskapen från enkäten omsätts i utvecklingsarbete och blir ett underlag för beslut, prioriteringar och förändring.

I denna fas arbetar ni med:

- **Resultat och analys** – att förstå vad resultaten visar och identifiera utvecklingsområden.
- **Dialog och prioriteringar** – att återkoppla resultaten, skapa samsyn och prioritera vilka frågor ni ska arbeta vidare med.
- **Styrning** – att formulera mål och integrera prioriteringarna i organisationens ordinarie styrning.
- **Åtgärder** – att planera och genomföra insatser utifrån de behov som identifierats.
- **Uppföljning** – att följa upp mål och åtgärder samt använda nästa LUPP-undersökning för att följa utvecklingen över tid.

6 Resultat och analys

Analysen hjälper er att förstå vad resultaten säger om ungas levnadsvillkor och vilka frågor som kan behöva prioriteras i det fortsatta arbetet.

Ungdomsenkäten LUPP ger ett omfattande kunskapsunderlag. För att göra analysen mer hanterbar kan det vara värdefullt att identifiera några särskilt tydliga mönster, trender eller utvecklingsområden att fokusera på.

Analysen är ett viktigt steg i processen, men den är inte målet i sig. Syftet är att skapa kunskap som kan användas i dialog, prioriteringar och utvecklingsarbete.

LUPP-portalen som analysverktyg

När datainsamlingen är avslutad blir LUPP-portalen ett viktigt verktyg i analysarbetet. Här kan resultaten utforskas, mönster identifieras och olika gruppers svar kan jämföras för att få en djupare förståelse för ungas levnadsvillkor.

Portalen gör det möjligt att analysera resultaten utifrån olika bakgrundsvariabler, jämföra resultat mellan olika grupper av unga och följa utvecklingen över tid. Ni kan analysera, visualisera och jämföra resultat över tid och mellan olika kommuner och regioner och med en totalsammanställning av allt LUPP-resultat. Eftersom urvalet för LUPP inte utgår från ett obundet slumpmässigt urval av unga i befolkningen kan resultaten från LUPP-undersökningen inte användas för att beskriva hur unga i Sverige har det generellt. I portalen finns därför möjlighet att jämföra vissa av de lokala och regionala LUPP-resultaten med nationell statistik om unga som samlats in via andra undersökningar.

Resultaten i LUPP-portalen är tillgängliga som aggregerad statistik och visas endast när minst tio svar ingår i underlaget. Det minimerar risken för att enskilda ungdomar kan identifieras.

Eftersom det går att analysera resultaten både på skolnivå och bostadsområdesnivå är det möjligt att få kunskap om unga som bor i en kommun men går i skolan i en annan kommun, och tvärtom.

Könsuppdelad statistik och jämställdhetsintegrering

Könsuppdelad statistik är en viktig utgångspunkt i arbetet med jämställdhetsintegrering. Genom att synliggöra skillnader och likheter i tjejer och killars villkor och förutsättningar blir det möjligt att identifiera ojämställdhet och fatta mer välgrundade beslut. Statistik som rör individer bör därför som regel redovisas och analyseras efter kön när det är relevant.

Könsuppdelad statistik är samtidigt inte detsamma som jämställdhetsstatistik. För att kunna säga något om jämställdhet behöver statistiken sättas i ett sammanhang och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

TIPS: SCB har en handledning om könsuppdelad statistik och jämställdhetsintegrering med stöd för hur statistiken kan tas fram, presenteras och analyseras: https://konsuppdeladstatistik.scb.se/

Fördjupad analys med kvalitativa metoder

Ungdomsenkäten LUPP ger ett brett kunskapsunderlag och kan hjälpa er att identifiera mönster, trender och utvecklingsområden. Däremot ger enkäten inte svar på varför resultaten ser ut som de gör eller vilka lösningar unga själva ser.

För att få en djupare förståelse för resultaten är det värdefullt att komplettera analysen med kvalitativa metoder, exempelvis fokusgrupper, intervjuer eller dialoger med unga. Genom att diskutera resultaten med de unga som berörs får ni möjlighet att förstå sammanhang, orsaker och möjliga vägar framåt.

Fördjupad analys utifrån exporterad rådata på individnivå

För att komma djupare i vissa frågor och göra mer avancerade analyser kan det finnas behov av att arbeta med exporterad rådata på individnivå. För att exportera sådana filer från LUPP-portalen krävs intyg om särskild statistikverksamhet enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen. Läs mer om det under kapitlet om personuppgiftsansvar nedan.

Det är inte nödvändigt att göra den här typen av analyser för att kunna få nytta av LUPP, men möjligheten finns för kommuner och regioner som vill göra det.

Sammanställ resultatet

När ni ska sammanställa resultatet är LUPP-portalen en stor hjälp. Från portalen går det att ladda ner presentationer och rapporter med de viktigaste lokala och regionala resultaten. Det kan räcka långt.

Att skriva en längre LUPP-rapport är ett traditionellt sätt att sprida statistiskt underlag. Det är inte alltid nödvändigt att göra det, i vissa fall kan rapportskrivande ta värdefull tid från er som ni i stället hade kunnat lägga på att kvalitativt fördjupa resultaten i dialog med unga.

7 Dialog och prioriteringar

Analysen ger kunskap om ungas levnadsvillkor, men den behöver kompletteras med dialog och gemensamma prioriteringar för att leda till utveckling. I den här delen av processen återkopplar ni resultaten till unga och andra berörda aktörer, förankrar dem i organisationen och prioriterar vilka utvecklingsområden som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet.

TIPS: Som en hjälp för kommuner, regioner och myndigheter att uppnå Sveriges ungdomspolitiska mål om att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen har MUCF tagit fram modellen ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv.

Ni kan gå en grundläggande webbutbildning om det rättighetsbaserade ungdomsperspektivet. Därefter kan ni klicka er in på vår Vägledning till ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv där ni hittar verktyg och kunskap för att omsätta modellen i praktiken, som bland annat innehåller metoder för dialoger med unga. Läs mer på www.mucf.se/ungdomsperspektiv.

När ni använder modellens sex komponenter i beslut och insatser som rör unga i åldern 13–25 år får ni stöd i att förstå ungas olika behov och förutsättningar och att ta tillvara deras kunskap och erfarenheter. Det ger bättre underbyggda beslut och insatser som stärker ungas rättigheter, del-aktighet och inflytande.

Återkoppla till målgrupper

Återkoppling är en viktig del av LUPP-processen. Alla målgrupper som involverats i förankringsarbetet behöver få återkoppling under processens gång. Det visar att deras engagemang har betydelse och bidrar till fortsatt delaktighet i utvecklingsarbetet.

Det är särskilt viktigt att återkoppla till de unga som har besvarat ungdomsenkäten. Om de inte får veta vad resultaten visar eller hur deras svar kommer att användas finns risk att förtroendet för processen, organisationen och vuxenvärlden minskar.

Återkoppla resultaten på ett målgruppsanpassat sätt och berätta vilka mönster och utvecklingsområden ni har identifierat. Inom ramen för LUPP-nätverket kommer ni få stöd i detta.

Återkopplingen är också ett tillfälle att kvalitetssäkra analysen. Genom dialog kan ni pröva era tolkningar, få nya perspektiv och identifiera utvecklingsområden som annars riskerar att förbises.

> I återkopplingsarbetet går vi till de unga först, för att de ska få ha inspel och frågor om resultatet först. Därefter går vi till politiken och förvaltningen. Då presenterar vi både LUPP-resultaten i sig och de kompletterande resultaten från dialogen med de unga.
>
> Lokal LUPP-samordnare, LUPPföljning 2019–2022

Synliggör resultaten

För att LUPP-resultaten ska leda till utveckling behöver de synliggöras hos de aktörer som ska omsätta resultaten i praktiken. Dela därför resultaten med politiker, chefer, tjänstepersoner, skolor och andra berörda aktörer, och skapa forum där ni tillsammans kan diskutera vad resultaten betyder för olika verksamheter och ansvarsområden.

Det är viktigt att skapa en gemensam förståelse för vad resultaten visar och vilka utmaningar och möjligheter som finns. Det ger bättre förutsättningar för sektorsövergripande samverkan och för att resultaten ska omsättas i mål, strategier och konkreta åtgärder.

Anpassa kommunikationen efter målgruppen så att resultaten blir användbara och begripliga. LUPP-resultaten väcker ofta också intresse utanför den egna organisationen. Det kan därför vara värdefullt att kommunicera resultaten till exempelvis media och civilsamhället.

Prioritera utvecklingsområden

Ni behöver prioritera vilka utvecklingsområden som är mest angelägna att fokusera på. Kombinera resultaten från LUPP med annan kunskap som finns i verksamheterna och de perspektiv som framkommit i dialogen med unga och andra berörda aktörer. Fundera över vilka områden som har störst behov av utveckling, var insatser kan göra störst skillnad och vilka frågor som kräver samverkan mellan flera verksamheter.

De utvecklingsområden ni prioriterar blir utgångspunkten för det fortsatta arbetet med att formulera mål, välja strategier och planera åtgärder.

LUPP-portalen ger stöd i prioriteringen genom att synliggöra vilka områden som sticker ut i den egna kommunen eller regionen och vilka samband som finns mellan resultaten. Tillsammans med de färdiga nedladdningsbara rapporterna ger portalen ett konkret underlag för att bedöma var utvecklingsbehoven är störst.

8 Styrning

När utvecklingsområdena har prioriterats är nästa steg att formulera tydliga och uppföljningsbara mål samt att integrera dem i organisationens ordinarie styrning. På så sätt blir resultaten från LUPP en del av den löpande verksamhetsutvecklingen och inte ett arbete vid sidan av den ordinarie verksamheten.

Formulera mål

Utifrån de utvecklingsområden ni har prioriterat är det dags att formulera mål. Målen bör vara tydliga, realistiska och möjliga att följa upp över tid. Koppla dem till indikatorer som kan följas upp genom kommande LUPP-undersökningar eller andra relevanta uppföljningar.

Tydliga mål skapar en gemensam riktning för utvecklingsarbetet och gör det lättare att följa upp om de åtgärder ni genomför leder till den förändring ni vill uppnå.

Integrera prioriteringar i styrningen

Låt de prioriterade utvecklingsområdena och de mål ni har formulerat bli en del av organisationens ordinarie styrning. Integrera dem gärna i befintliga strategier, verksamhetsplaner eller andra styrdokument i stället för att ta fram nya dokument.

När LUPP blir en del av den ordinarie styrningen ökar förutsättningarna för ett långsiktigt utvecklingsarbete. Det blir också tydligt hur resultaten ska omsättas i verksamheten och följas upp över tid.

9 Åtgärder

När mål och prioriteringar är på plats är det dags att omsätta dem i konkreta åtgärder. Utforma insatser som svarar mot de behov ni har identifierat och som bidrar till att uppnå de mål ni har formulerat.

Alla utvecklingsområden kräver inte omedelbara åtgärder. I vissa fall kan nästa steg vara att fördjupa kunskapen genom ytterligare analyser, dialoger eller andra undersökningar innan ni beslutar om vilka insatser som ska genomföras.

Tydliggör vem som ansvarar för respektive åtgärd, när den ska genomföras och hur den ska följas upp. Det skapar bättre förutsättningar för att resultaten från LUPP leder till konkret förändring.

Även här blir LUPP-portalen ett stöd för att strukturera åtgärder och aktiviteter som ska ske utifrån olika utfall från undersökningen.

10 Uppföljning

Uppföljning är en viktig del av LUPP-processen. Genom att regelbundet följa upp de mål och åtgärder ni har beslutat om kan ni bedöma om utvecklingsarbetet leder till de förändringar ni vill uppnå och om det finns behov av att justera arbetssätt eller prioriteringar.

När ni genomför ungdomsenkäten LUPP på nytt får ni möjlighet att följa utvecklingen över tid. Återkommande undersökningar skapar kontinuitet och gör det möjligt att använda LUPP som ett verktyg för långsiktig uppföljning av ungas levnadsvillkor.

Genom att koppla era mål till indikatorer i LUPP kan ni följa om utvecklingen går i önskad riktning och få ett nytt kunskapsunderlag för nästa steg i processen. På så sätt blir LUPP en återkommande del av kommunens eller regionens ordinarie utvecklingsarbete.

TIPS: MUCF följer upp kommuners och regioners arbete med LUPP, hur kommuner och regioner jobbar med LUPP-processen lokalt och regionalt och vilka effekter som syns av LUPP. Du hittar LUPP-följningarna på www.mucf.se/lupp.

Stort tack och lycka till! Oavsett om du redan jobbar med LUPP eller undersöker om LUPP är rätt verktyg för er så gör du ett viktigt demokratiarbete för unga i Sverige. Tack för det du redan gör, och lycka till med nästa steg!

Ansvar för personuppgifter

LUPP-processen genomförs i samarbete mellan MUCF, kommuner och regioner[3]. Personuppgifter behandlas i arbetet med LUPP för att möjliggöra datainsamlingen och för att ta fram statistik och genomföra analyser av resultatet. När en kommun eller region deltar i LUPP ingås ett avtal om gemensamt personuppgiftsansvar enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen (GDPR). Ni hittar de aktuella avtalen på www.mucf.se/lupp.

Varför behandlas personuppgifter i LUPP?

Enkäten samlar inte in namn, personnummer eller andra direkta personuppgifter. Svaren innehåller däremot uppgifter som i vissa situationer kan göra det möjligt att identifiera en respondent indirekt. Därför omfattas delar av LUPP av dataskyddsförordningen (GDPR).

Hur LUPP-processen genomförs beskrivs i handbokens övriga kapitel. Detta kapitel beskriver endast hur ansvaret för personuppgiftsbehandlingen är fördelat.

Gemensamt personuppgiftsansvar

MUCF, kommuner och regioner som samarbetar med LUPP har ett gemensamt personuppgiftsansvar för den behandling av personuppgifter som ingår i arbetet med LUPP. Gemensamt personuppgiftsansvar innebär att parterna tillsammans bestämmer ändamålen med och de grundläggande formerna för den behandling som krävs för att genomföra LUPP. Det innebär däremot inte att parterna ansvarar för all behandling tillsammans. Varje part ansvarar för den behandling som sker inom den egna verksamheten.

Ansvarsfördelning

Det gemensamma personuppgiftsansvaret omfattar insamlingen av enkätsvar, den behandling som sker i LUPP-portalen och tillgängliggörandet av exporterad rådata på individnivå till behöriga aktörer.

I de fall som exporterade rådatafiler på individnivå används ansvarar varje part ensamt för personuppgiftshanteringen av dessa. Det gäller även för lagring, gallring och bevarande av de personuppgifter som behandlas inom den egna verksamheten enligt dataskyddsförordningen, arkivlagstiftningen och annan tillämplig lagstiftning.

Det innebär också att kommunen, regionen och MUCF ensamt ansvarar för att bedöma om uppgifterna får lämnas vidare till annan mottagare vid fördjupade analyser eller forskning enligt tillämpad lagstiftning.

---

3 Inom begreppet regioner rymmer vi i den här handboken även andra regionala samordnande aktörer, som exempelvis kommunförbund eller kommunalförbund. Personuppgiftsansvaret skiljer sig något åt om en region genomför LUPP som egen aktör eller om de samordnar arbetet för kommuner som genomför LUPP.

Rådata på individnivå

Kommuner och regioner som vill exportera rådata på individnivå behöver ha en särskild statistikverksamhet enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen. MUCF tilldelar behörighet till exportfunktionen i LUPP-portalen vid signerat intyg om sådan verksamhet. Rådatafiler på individnivå får endast användas vid fördjupad analys eller forskning av insamlade svar för att följa upp och analysera ungdomars levnadsvillkor.

MUCF stärker det civila samhället och unga för ett sammanhållet och starkt Sverige. Genom att förbättra ungas levnadsvillkor, stärka civilsamhällets långsiktiga förutsättningar och värna trossamfundens och de nationella minoriteternas rättigheter bidrar vi till ett Sverige som håller ihop, i vardag och i kris.

Prenumerera på MUCF:s nyhetsbrev för att ta del av nya rapporter och information om bidrag, verktyg, konferenser och utbildningar – både nationellt som internationellt. Ni hittar det och mycket mer på www.mucf.se.

mucf